

als moralist en opvoeder; van ergernis en verontwaardiging over het laten ten onder gaan van ons kostbaarste bezit. In vijf hoofdstukken, met namen die een korte formulering van de inhoud aangeven, verklaart hij ons welke waarden het zijn die hem het leven dierbaar maken en wier verwaarlozing hem met angst en zorg vervult. Want Streurman houdt van het leven, al is de dood voor hem geen schrikbeeld. „Rede en Bezetenheid” (maar dan de rede niet als rationalisme, veeleer als diepe levenswijsheid); „Armoede van den geest”, „Rijkdom van den geest” (wie een zedelijk ideaal heeft, die is rijk aan geest); „Schoonheid” en „Religie”. Zou men de drie eerste hoofdstukken meer als een inleiding kunnen beschouwen, de beide laatste bevatten des schrijvers eigen belijdenis; hier herkennen wij den adept van Goethe, den bezielenden en bezielenden „minnaar der schoonheid”, den kunstgevoeligen criticus ook. Schoonheid is nooit te bewijzen, evenmin als de juistheid van een oordeel over een kunstwerk. „Schoonheid verheft, wij worden door schoonheid getroffen als wat wij ervaren de enge grenzen van ons ik verbreekt en wij ons opgeheven voelen in een bovenpersoonlijke sfeer van vrijheid, rust en geluk, een sfeer waar eigen eeuwige normen heerschen... Het is voor den kunstenaar, en ook voor den denker, een heilig moeten, wanneer zij beiden tasten naar de laatste waarheid die achter alle dingen is... „het gelaat achter het gelaat”. Onder het woord religie, dat voor hem „licht en zwevend van klank maar niet, als voor zovelen, vaag is”, verstaat Streurman in hoofdzaak „de dienst aan het ideaal”: „Alleen een leven dat zich in dienst stelt van het ideaal is waard geleefd te worden”. Zijn religie is geen geloof, al noemt

hij de Christus-figuur als het verhevenst symbool der liefde, al spreekt hij over een vorm van onsterfelijkheid, die ons verantwoordelijkheidsgevoel versterkt: „alles wat wij hebben gedaan, gedacht en gevoeld is voor alle komende tijden opgenomen in de stuwende krachten der eeuwigheid”. Streurman's religie is ook geen zedeleer, eerder een levenshouding die gericht is op het eeuwige, dat meer is dan de som van gisteren, heden en morgen. „Und mein Teil”, zegt Hofmannsthal, „ist mehr als dieses Lebens schlanke Flamme oder schmale Leier”.

Het doet goed, te midden van verbijstering en bezetenheid, over hoge zedelijke idealen, over waarde en waardigheid van den mens te lezen.

M. H. Bosman-Leopold

OPSTAND DER KINDEREN

Dola de Jong, *De dans om het hart*, N.V. Querido's Uitg.-Mij, Amsterdam.

Dit boek, in alle opzichten jong, geeft den strijd om het bestaan weer van het artistieke deel der jongere generatie en de botsingen van dit deel met het tegendeel: de onartistieken. Met als achtergrond de schuldigen: de oudere generatie. „Het beroerde is, dat de oudere menschen ons allemaal over één kam willen scheren. Ze spreken van „de moderne jeugd”, alsof dat een bepaalde groep is met dezelfde verlangens en idealen. Ze vergeten dat menschen als ik een reactie zijn op hun levens, op hun tijd, op hun opvoeding, op alles wat we in hen veroordeelen.” Geen felle aanklacht is dit boek, maar een ernstig en dwingend vragen van aandacht en begrip voor de jonge menschen van dezen tijd die meer en